
UV-A-stråling og melanomer

BREV TIL REDAKTØREN

ASTA JUZENIENE

Oslo universitetssykehus

JOHAN MOAN

Oslo universitetssykehus

og

Fysisk institutt

Universitetet i Oslo

I nr. 18/2010 omtalte Veierød og medarbeidere sammenhengen mellom solarier og hudkreft (1). Vi har i 30 år hevdet at soling, særlig bråsoling, er hovedårsaken til hudkreft og vist det ved nord-sør-gradienter i insidens, kroppsfordeling osv. (2). Dette er nå allment akseptert.

For melanomer er epidemiologien mer komplisert (2, 3). Utearbeidende bønder og fiskere har forbausende lav risiko. Ikke-melanomer skyldes mest UV-B (280 – 315 nm), mens vi trodde at melanomer kunne forårsakes av både UV-B og UV-A (315 – 400 nm) (2), og at UV-A var særlig melanominduserende (3). Setlows banebrytende fiskeeksperimenter fra 1993 (som bekreftet UV-A-strålingens melanominduserende effekt) kan imidlertid være feil (4). Melanomer kan induseres i transgene mus og *Monodelphis domestica* ved UV-B, men ikke ved UV-A (2, 5). Flere nyere epidemiologiske undersøkelser synes å gå i motsatt retning (6) – (8).

Bruk av solarier (som gir relativt mye UV-A) synes å gi økt risiko for melanom. Tidligere epidemiologiske studier, utført med sterkere solarier enn nå, viste ingen klar melanomrisiko (9). Vi får imidlertid tro at de nyere undersøkelsene er best. Nye dyreforsøk viser altså at UV-A ikke gir melanomer, mens nye epidemiologiske solariestudier antyder det motsatte (1, 6) – (8). Problemet er altså ikke løst, og vi må vente på ny forskning, som vil være av stor helsemessig betydning, siden både sol og solarier gir mye D-vitaminer (5), solen bare om sommeren. D-vitaminets mange helsevirkninger er nå lærebokstoff.

LITTERATUR

1. Veierød MB, Nilsen LT, Robsahm TE. Solarier, vitamin D og hudkreft. Tidsskr Nor Legeforen 2010; 130: 1818-21.
2. Moan J, Porojnicu AC, Dahlback A. Ultraviolet radiation and malignant melanoma. Adv Exp Med Biol 2008; 624: 104 – 16.
3. Moan J, Dahlback A, Setlow RB. Epidemiological support for an hypothesis for melanoma induction indicating a role for UVA radiation. Photochem Photobiol 1999; 70: 243 – 7.
4. Mitchell DL, Fernandez AA, Nairn RS et al. Ultraviolet A does not induce melanomas in a Xiphophorus hybrid fish model. Proc Natl Acad Sci U S A 2010; 107: 9329 – 34.
5. Cicarma E, Porojnicu AC, Lagunova Z et al. Sun and sun beds: inducers of vitamin D and skin cancer. Anticancer Res 2009; 29: 3495 – 500.
6. Veierød MB, Adami HO, Lund E et al. Sun and solarium exposure and melanoma risk: effects of age, pigmentary characteristics, and nevi. Cancer Epidemiol Biomarkers Prev 2010; 19: 111 – 20.
7. Lazovich D, Vogel RI, Berwick M et al. Indoor tanning and risk of melanoma: a case-control study in a highly exposed population. Cancer Epidemiol Biomarkers Prev 2010; 19: 1557 – 68.
8. Autier P, Doré JF, Eggermont AM et al. Epidemiological evidence that UVA radiation is involved in the genesis of cutaneous melanoma. Curr Opin Oncol 2010; doi: 10.1097/CCO.0b013e3283436e5d.
9. International Agency for Research on Cancer. The association of use of sunbeds with cutaneous malignant melanoma and other skin cancers: A systematic review. Int J Cancer 2007; 120: 1116 – 22.

Publisert: 18. februar 2011. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.10.1124

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 14. juli 2026.